

2024-től érvényes érettségi követelmények szerinti esszé feladatok

7.1 Nemzetközi együttműködés, globális világ

2025-MÁJUS-MAGYAR-EMELT-7.1

Magyarország népessége 1945 és 1980 között (hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó Magyarország népességszámának és etnikai viszonyainak változását mutatja be 1945 és 1980 között. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a téma két időbeli jellemzőjét (pl. a svábok /németek kitelepítése 1946-ban kezdődött, az abortusz feltételeinek szigorítására a Rákosi-korszakban került sor, az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése 1956. november 4-én kezdődött, a Kádár-korszak 1956-ban vette kezdetét; az 1960-as / 1970-es években került sor családpolitikai intézkedésekre).	0–2
	T2 Megállapításai Magyarországra vonatkoznak.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. népesség, halálozások / születések száma, átlagos élettartam, kisebbség / nemzetiség.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. kitelepítés, lakosságcsere, kollektív bűnösség, svábok.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a csecsemőhalandóság csökkenését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez a javuló egészségügyi ellátással / a kötelező védőoltásokkal magyarázható; emiatt is nőtt a születéskor várható átlagos élettartam).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. a filmhíradó a svábok / németek ellen uszított; a svábokat ellenszenvesnek / a magyarok ellenségeinek mutatta be; kollektíven bűnösnek tekintette), és megállapítja, hogy a németek / svábok jelentős részét – alapvető jogait megsértve – kitelepítették Magyarországról.	0–3
	F3 Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. szigorították a terhességmegszakítás feltételeit; a terhességmegszakítás csak orvosi indokkal volt lehetséges), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezzel a születések számát akarták növelni; a születések száma ennek hatására átmenetileg nőtt).	0–3

	F4 Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. a kivándorlók többsége férfi volt; a kivándorlók legnagyobb része a fiatalok közül került ki; sok tízezer / nagyjából 200 ezer ember hagyta el az országot), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a forradalom résztvevői a megtorlás elől menekültek; sokan reménytelennek érezték az ország helyzetét; ez a következő években tovább csökkentette a születések számát / mérsékelte a népesség növekedését).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy ebben az időszakban nőtt a népesség, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a növekedés üteme lassult; a háború után regenerálódott a népesség; a születések száma általánosságban csökkent, míg a halálozások száma összességében stagnált / a születési ráta meghaladta a halálozási rátát; 1980 után a népesség csökkenni kezdett; a tárgyalt korszakban kb. 9 / 9,2 millióról több mint 10 / 10,7 millióra nőtt a népességszám).	0–3
	E2 Rögzít egy további, a forrásokban nem szereplő demográfiai összetevőt (pl. az 1960-as években gyors volt a születések számának csökkenése; az 1970-es években átmenetileg megugrott a születések száma; a férfiak körében növekedni kezdett a halálozások száma; az átlagos élettartam általánosságban nőtt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a születések számának csökkenése az egész fejlett világban jellemző / összefügg a nők helyzetének változásával; a Kádár-korszakban családpolitikai intézkedésekkel igyekeztek ösztönözni a gyermekvállalást; az 1970-es évekre nőtt fel a Ratkó-korszak nagy létszámú nemzedéke; a romló halálozási adatok oka az egészségtelen életmód volt; az élettartam növekedése a javuló életkörülmények következménye volt).	0–3
	E3 Rögzít egy lényeges tényt az etnikai viszonyokra vonatkozóan (pl. jelentősen csökkent / alacsonnyá vált a nemzetiségek aránya; a nemzetiségek pontos számát nehéz megállapítani / sokan titkolták nemzetiséghez tartozásukat; a cigányság száma / aránya növekedett), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a nemzetiségek arányának csökkenését a visszacsatolt területek elvesztése okozta; a csehszlovák–magyar lakosságcsere is csökkentette a nemzetiségek / szlovákok arányát; a kommunista ideológia elítélte a nacionalizmust; a cigányok körében magas volt a születések száma a teljes lakossághoz képest; a cigányok létszámának növekedése javuló életkörülményeikkel is összefüggött).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ PONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

7.2. Politikai intézmények

7.3. Nemzet